EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 12.9.2018
COM(2018) 643 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD EN DE RAAD

Mededeling over een nieuwe Afrikaans-Europese alliantie voor duurzame investeringen en banen: ons partnerschap voor investeringen en banen naar een hoger niveau tillen

Mededeling over een nieuwe Afrikaans-Europese alliantie voor duurzame investeringen en banen: ons partnerschap voor investeringen en banen naar een hoger niveau tillen

In een snel veranderende mondiale context hebben Europa en Afrika veel te winnen bij sterkere economische en politieke banden. In dit document worden de voornaamste actieterreinen omschreven voor een sterke economische agenda voor de EU en haar Afrikaanse partners. Het is de bedoeling een aanzienlijke stijging van de privé-investeringen van zowel Afrikanen als Europeanen te bevorderen, de handel te stimuleren, meer banen tot stand te brengen en bij te dragen tot duurzame en inclusieve ontwikkeling, door moderne en duurzame normen inzake technologie, milieu- en arbeidsbescherming en verantwoord ondernemerschap aan te moedigen. Dit houdt een alliantie voor **duurzame investeringen en banen** in als onderdeel van het partnerschap tussen de Europese Unie en de Afrikaanse Unie.

Deze alliantie is meer dan een financieel plan. In de manier waarop wij werken als partners, gaat het om een radicale verschuiving naar een logica die toegespitst is op het economische potentieel van Afrika en de inzet van de particuliere sector. Het komt erop aan met de alliantie de particuliere investeerders aan te spreken en daarmee de immense kansen aan te grijpen die zowel voor de Afrikaanse als voor de Europese economieën voordelen kunnen opleveren, met specifieke aandacht voor jongerenbanen, waarbij ook ingespeeld wordt op Afrika's demografische tendensen. Het is een economische strategie waarmee de respectieve sterke kanten van Europa en Afrika worden aangeboord met de ambitie het plan voor externe investeringen[1] naar een hoger niveau te tillen. Voortgaande op concrete acties zal de alliantie de komende vijf jaar de creatie van 10 miljoen banen in Afrika ondersteunen.

Deze alliantie is geen alleenstaand initiatief. Zij maakt deel uit van het ruimere geheel van Europees-Afrikaanse betrekkingen en strategische beleidskaders die Europa en Afrika verbinden, zoals de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling die voor beide continenten een streefhorizon vormen, alsook de desbetreffende beleidskaders van de Afrikaanse Unie (Agenda 2063) en de EU (Mondiale Strategie[2], Europese consensus inzake ontwikkeling[3]). De alliantie speelt een sleutelfunctie in de uitvoering van de verbintenissen die afgesproken zijn in de verklaring van de top van Abidjan tussen de Afrikaanse Unie en de Europese Unie, en draagt ook bij aan de opbouw van een sterke Afrikaanse pijler in het post-Cotonoubeleidskader en de ontwikkeling van partnerschappen in Noord-Afrika overeenkomstig het Europese nabuurschapsbeleid. De beginselen van partnerschap, dialoog en eigen inbreng behoren tot de kern van de alliantie. Om haar volle potentieel te bereiken dient de alliantie de acties en instrumenten van de EU en de lidstaten te mobiliseren en te coördineren met Afrika.

[1] Stimuleren van Europese investeringen voor banen en groei: naar een tweede fase van het Europees Fonds voor strategische investeringen en een nieuw Europees extern investeringsplan, COM(2016)581.
[2] A Global Strategy on Foreign and Security Policy for the European Union, 2017.
[3] De nieuwe Europese consensus inzake ontwikkeling "Onze wereld, onze waardigheid, onze toekomst", PB C 210 van 30.6.2017.

Deze samenhangende economische strategie bouwt voort op de conclusies van de Europese Raad van juni 2018, waarin opgeroepen wordt tot "een nieuw kader dat een forse verhoging van de particuliere investeringen van zowel Afrikanen als Europeanen mogelijk maakt", alsook op de voorstellen van de Europese Commissie voor het aanstaande meerjarig financieel kader en de resultaten van de bijeenkomsten tussen de Commissie van de EU en de Commissie van de Afrikaanse Unie. De belangrijke beslissingen van de 10e buitengewone top van de Afrikaanse Unie in Kigali van 21 maart 2018 worden hierbij aangegrepen. Ook worden de lijnen van de Meseberg-verklaring van 19 juni 2018[4] hierin weerspiegeld en wordt ernaar gestreefd bij te dragen tot de agenda van het Franse voorzitterschap van de G7 in 2019.

Een krachtige mobilisatie met Afrikaanse partners voor investeringen en banen is van fundamenteel belang in de gezamenlijke aanpak van mobiliteit en migratie, om de betrokkenheid van landen van herkomst, doorgang en bestemming op gecoördineerde wijze te bevorderen in overeenstemming met de beginselen van solidariteit, partnerschap, verantwoording en gedeelde verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd wordt met een beter gemeenschappelijk beheer van migratie en mobiliteit bijgedragen tot de algemene stabiliteit, hetgeen gunstig is voor duurzame investeringen. De alliantie is een essentieel onderdeel van een strategie om de verschillende elementen van onze gezamenlijke benadering van migratie op samenhangende en evenwichtige wijze te combineren: een gedeelde verantwoordelijkheid om de diepe oorzaken van irreguliere migratie en gedwongen verplaatsingen aan te pakken, de grenzen doeltreffend te beheren, migrantensmokkel en mensenhandel te voorkomen en te bestrijden, mensenlevens te redden en te beschermen, wegen voor legale migratie aan te bieden en om te komen tot een betere samenwerking op het gebied van terugkeer, overname en re-integratie van irreguliere immigranten in overeenstemming met vastgestelde beginselen en internationaalrechtelijke verplichtingen en met afgesproken regelingen.

Tot deze allesomvattende aanpak behoren de legale migratiemogelijkheden die moeten worden uitgebreid om veilige en haalbare alternatieven te bieden voor gevaarlijke en irreguliere migratieroutes. Met dat doel voor ogen roept de Commissie in haar nieuwe mededeling over de uitbreiding van legale migratiemogelijkheden naar Europa[5] op te werken aan een verbeterde Europese blauwekaartregeling en de ontwikkeling van proefprojecten op het gebied van migratie met geselecteerde landen in Afrika.

Aangezien de krachten die teweeggebracht worden door groei, werkgelegenheid en ongelijkheid, en de uitdagingen ten gevolge van instabiliteit, veerkracht, gezondheid en beleidsvoering, in Afrika verschillen naargelang van regio of land, zal de alliantie rekening houden met de diversiteit op het Afrikaanse continent en de specifieke omstandigheden van elk land, waaronder de specifieke problemen in kwetsbare situaties en de contractuele betrekkingen van de Noord-Afrikaanse landen in het kader van hun associatieovereenkomsten en hun ervaringen met de samenwerking met de Europese Unie door middel van het Europese nabuurschapsbeleid.

[4] Meseberg-verklaring, 2018.
[5] Enhancing legal pathways to Europe: an indispensable part of a balanced and comprehensive migration policy COM (2018) 635.

1. Meer strategische investeringen om werkgelegenheid te creëren en een sterkere rol voor de particuliere sector

De particuliere sector bezit het grootste potentieel om banen te creëren en is daarom van essentieel belang om verantwoorde particuliere – binnenlandse en buitenlandse – investeringen in Afrika te bevorderen.

Stand van zaken

Investeringen in Afrika vertonen een ongelijk beeld, hetgeen de mondiale onzekerheid weerspiegelt: de buitenlandse directe investeringen die naar Afrika stromen, schommelen en vertonen niet de vereiste sterke opwaartse trend. Zuid-Afrika, Nigeria, Kenya, Egypte en Marokko trokken in 2016 samen 58 % van de directe buitenlandse investeringen aan, terwijl minder geavanceerde en kwetsbaardere landen systemische moeilijkheden ondervinden om particuliere investeringen aan te trekken. Sommige Afrikaanse landen blijven afhankelijk van grondstoffen terwijl andere erin geslaagd zijn hun economieën te diversifiëren als reactie op de lage grondstoffenprijzen. Voorts zien we sinds 2016 dat de directe buitenlandse investeringen beginnen uit te deinen buiten de sector van de grondstoffenontginning[6].

Wat de investeringen van de EU in Afrika betreft, is de EU de grootste investeerder in Afrika, waarbij de lidstaten van de Unie ongeveer 40 % van de hoeveelheid directe buitenlandse investeringen in handen hebben voor een waarde van 291 miljard EUR in 2016[7]. De sterke economische vooruitgang van Afrika over de laatste twee decennia en het inherente potentieel voor de toekomst brengen aanzienlijke kansen mee om meer te doen. Uit demografische projecties voor Afrika blijkt ook de noodzaak om miljoenen nieuwe banen te creëren, vooral voor jongeren die de arbeidsmarkt betreden.

Voorgestelde beleidsactie

Actie #1. De ***steun aan Afrika om investeringen in die richting te kanaliseren*** zal verder worden opgevoerd met steeds hogere bedragen ***via blending en garanties*** om middelen van kapitaalmarkten aan te trekken met internationale, Europese en nationale instellingen, om het risicokarakter van investeringen te verkleinen en de toegang tot financiering te vergemakkelijken. De prioriteit gaat naar sectoren die een meerwaarde creëren en een groot potentieel voor duurzame banen hebben, vooral voor jongeren en vrouwen die meer kansen moeten krijgen om hun verwachtingen waar te maken, onder meer via start-ups. Een bijzondere aandacht zal uitgaan naar kwetsbare situaties. Tussen 2014 en 2017 heeft de EU door middel van blendingoperaties ongeveer 35 miljard EUR gemobiliseerd. Sinds de lancering van het plan voor externe investeringen en de oprichting van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling[8] in 2017 mobiliseert de EU geldmiddelen die naar verwachting

[6] Een voorbeeld daarvan is Ethiopië, dat nu de tweede grootste ontvanger van directe buitenlandse investeringen in Afrika is met 3,6 miljard USD in 2017, voornamelijk in sectoren als de lichte nijverheid, de textiel- en de autosector (UNCTAD, 2018).
[7] EUROSTAT, 2018.
[8] Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad van 26 september 2017 tot instelling van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling (EFDO), de EFDO-garantie en het EFDO-garantiefonds.

15 miljard EUR aan investeringen door middel van blending en meer dan 16 miljard EUR volgens de garantieregeling zullen opleveren. Tussen nu en 2020 zullen volgens de planning resultaten worden geboekt inzake de mondiale doelstelling van het plan voor externe investeringen, namelijk dat in Afrika en in de nabuurschapslanden tegen 2020 investeringen moeten gerealiseerd voor een waarde van 44 miljard EUR. Concrete resultaten zullen bestaan uit toegang tot elektriciteit voor 30 miljoen mensen en ondernemingen en een verhoging van het energievermogen uit hernieuwbare bronnen met 5 gigawatt. 24 000 mensen krijgen toegang tot wegen die berijdbaar zijn in alle seizoenen dankzij onze investeringsfaciliteit voor vervoersinfrastructuur. Naar verwachting worden in Afrika 3,2 miljoen banen gecreëerd alleen al door de specifieke investeringsprogramma's voor kleine en middelgrote ondernemingen. Dit zijn sterke voorbeelden van de omvang en de impact van de interventies in het kader van de voorgestelde alliantie.

Volgens de komende langetermijnbegroting (meerjarig financieel kader) moet de EU haar instrumenten en middelen verbeteren door efficiëntere resultaten te verzekeren en de voor dat doel beschikbare financiering aanzienlijk te verhogen.

Actie #2. Om te bereiken dat meer investeringen in de particuliere sector een zo groot mogelijk effect teweegbrengen, ***moeten de meest beloftevolle waardeketens op nationaal en regionaal niveau worden aangewezen***. Met dat doel voor ogen ***wordt momenteel met de meeste van onze Afrikaanse partners over banen- en groeipacten onderhandeld*** om de gezamenlijke inspanningen rond deze waardeketens met het hoogste potentieel voor banencreatie aan te sturen door kansen voor bewerking en verwerking aan te grijpen, het enorme potentieel van de groene en blauwe economie aan te boren, de transitie naar een economie met lage koolstofuitstoot en hoge klimaatbestendigheid te bevorderen, het potentieel voor de digitale transformatie van de economie ten volle te exploiteren, met name wat elektronische handel en gegevenseconomie betreft, en de gebieden aan te pakken waar hervormingen noodzakelijk zijn om het ondernemingsvriendelijke klimaat verder te verbeteren. De werkzaamheden met betrekking tot de banen- en groeipacten vereisen ook een gestructureerde dialoog met de Europese en Afrikaanse particuliere sector op basis van het platform voor duurzaam ondernemerschap voor Afrika dat in het kader van het plan voor externe investeringen is opgezet. Er wordt gezorgd voor een band met het G20-pact met Afrika.

Actie #3. Europa en Afrika hebben er belang bij te komen tot een ernstiger samenwerking inzake strategische ontwikkelingen en belangen. ***De Europese Commissie zal voor het einde van dit jaar Afrikaanse en Europese publieke, particuliere en financiële exploitanten en instellingen op sectorale basis samenbrengen om strategische ontwikkelingen te onderzoeken en te ondersteunen in kritieke economische domeinen*** zoals digitale oplossingen, energie, vervoer en landbouw. Het is de bedoeling de uitdagingen op lange termijn en de strategische belangen te bekijken, door te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan om snellere resultaten te boeken, de openbare en particuliere investeringen te stimuleren en kennis en knowhow optimaal te delen. Op basis hiervan worden strategieën vastgesteld om sectoraal beleid en hervorming van de regelgeving in Afrikaanse landen te promoten – en de prioriteiten daarin te bepalen – en om de hieraan verbonden Europese publieke en particuliere investeringen te faciliteren. In mei 2018 hebben de EU en de

Afrikaanse Unie reeds een taskforce voor ruraal Afrika met Europese en Afrikaanse deskundigen opgezet om adviezen en aanbevelingen te verstrekken inzake de prioriteiten en de volgende stappen in onze samenwerking op het gebied van landbouw. Zij moeten onder meer onderzoeken hoe publieke en particuliere investeringen in duurzame Afrikaanse landbouw kunnen worden gestimuleerd en hoe verantwoorde particuliere investeringen uit de EU kunnen worden ondersteund om de intra-Afrikaanse handel alsmede de uitvoer uit Afrikaanse landen te bevorderen. Zij moeten ook nagaan welke vormen van goed beleid bestaan ter bevordering van werkgelegenheid voor Afrikaanse jongeren in de landbouw en de agro-industrie. Naar aanleiding van de bijeenkomst tussen de Europese Commissie en de Commissie van de Afrikaanse Unie in mei 2018 wordt een taskforce voor digitale economie opgezet tussen de Europese Unie en de Afrikaanse Unie. Voorts worden gezamenlijke sectorale vergaderingen op ministerniveau georganiseerd en verder gepland tussen Afrika en de EU. De Commissie zal ook steun verlenen aan soortgelijke initiatieven van lidstaten die bijdragen tot de uitbouw van deze alliantie, zoals het forum op hoog niveau tussen Afrika en Europa dat voor het einde van het jaar zal worden georganiseerd in het kader van het Oostenrijkse voorzitterschap.

West-Afrika – Ondersteuning van ondernemers en kleine en middelgrote ondernemingen

De EU versterkt in partnerschap met Proparco[9] de financiering en de ondersteuning van ondernemers door middel van: (i) een mechanisme voor de verstrekking van aanloopsubsidies in de vorm van terugbetaalbare voorschotten, waarmee bedrijven in hun experimentele fase en bij de prototypeontwikkeling kunnen worden gefinancierd en jonge ondernemers worden begeleid bij de ontwikkeling van hun project; (ii) technische steun aan micro-ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen voor de verbetering van hun capaciteiten inzake management, marketing, productie en bestuur, en voor een nauwe ondersteuning van de lokale investeringsfondsen; (iii) een garantie voor de dekking van de eerste verliezen van de plaatselijke investeringsfondsen. Met de door de EU-bijdrage van 15,6 miljoen EUR gemobiliseerde financiering kunnen 50 micro-, kleine en middelgrote ondernemingen worden ondersteund waardoor 5 000 banen worden gecreëerd of in stand gehouden. Het programma dekt Burkina Faso, Niger en Senegal en zal vanaf 2019 worden uitgebreid tot Mauritanië, Kameroen, Mali, Ghana en Ivoorkust.

West-Afrika – NASIRA-risicodelingsfaciliteit – Financiering voor achtergestelde ondernemers

De EU behandelt in partnerschap met de Nederlandse ontwikkelingsbank Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden gepercipieerde en reële risico's die verbonden zijn aan kredietverlening voor ondernemers in Europese nabuurschapslanden en in Afrika onder de Sahara. Het project zorgt voor betere toegang tot investeringsleningen doordat aan lokale financiële instellingen garanties worden geboden voor portefeuilles die leningen aan

[9] Proparco is een filiaal van Agence Française de Développement (AFD) dat zich toespitst op de ontwikkeling van de particuliere sector.

ondernemers bevatten. Het is specifiek gericht op ontheemden, vluchtelingen en terugkeerders maar ook op vrouwen en jongeren. Binnen dit programma zal 75 miljoen EUR afkomstig van de garantie van het plan voor externe investeringen 750 miljoen EUR tot 1 miljard EUR aan investeringen opleveren voor 800 000 banen in Afrika.

Marokko – Hybride zonne-energiecentrales NOOR Midelt I en NOOR Midelt II

De EU helpt bij de bouw van de infrastructuur voor hernieuwbare energie om de groeiende vraag naar elektriciteit op te vangen en bij te dragen tot de doelstelling van 52 % aan hernieuwbare energie tegen 2030, hetgeen een positief effect heeft op het concurrentievermogen. De EU verstrekt een subsidie van 60 miljoen EUR om verdere financiering aan te trekken ter bekostiging van de infrastructuur. De actie wordt medegefinancierd door Kreditanstalt für Wiederaufbau (lead Agency), Agence Française de Développement en de Europese Investeringsbank aan EU-zijde en door de Wereldbank, de Afrikaanse Ontwikkelingsbank en het Clean Technology Fund.

Tunesië – Ondersteuning van een gunstig klimaat voor start-ups

De brede steun van de EU aan de Tunesische economie (onder meer voor 60 000 mensen die microkredieten ontvangen voor het opstarten of uitbreiden van een kleine onderneming) moet ervoor zorgen dat het land kan voorzien in de behoeften van groeiende aantallen jonge, opgeleide mensen die klaar staan om de arbeidsmarkt te betreden. Een nieuw programma ten belope van 25 miljoen EUR zal ongeveer 1 000 Tunesische start-ups ondersteunen. Het moet zorgen voor: (i) een betere dienstverlening voor start-ups en ondernemers (zoals coworkingruimte, centra voor startende of groeiende bedrijven); en (ii) ondersteuning bij de invoering van een gunstig regelgevingsklimaat voor innovatief ondernemerschap en start-ups. Veelbelovende start-ups zullen ook aanloopsteun ontvangen. Een dergelijk innovatief programma heeft tot doel bij te dragen tot de economische diversificatie van Tunesië alsmede de groei te versnellen door de oprichting van nieuwe soorten ondernemingen met een hoog potentieel.

2. Investering in mensen door te investeren in opleiding en vaardigheden

Een economisch partnerschap om investeringen te stimuleren en banen te creëren moet ervoor zorgen dat vaardigheden overeenstemmen met de behoeften van de arbeidsmarkt. Er zijn meer investeringen nodig om mensen en vooral meisjes en vrouwen toegang te bieden tot opleiding, met name technische en beroepsopleiding, alsook om hen digitale vaardigheden en competenties bij te brengen, en zo de kloof te dichten tussen de vaardigheden die jongeren in het secundair en het hoger onderwijs opdoen en die welke vereist zijn voor hun beroepsleven. Dit zal ertoe bijdragen jongeren uit te rusten met passende vaardigheden voor de uitbouw van hun toekomst en tegelijkertijd wegen te effenen voor legale migratie.

Stand van zaken

Afrika heeft de jongste bevolking van welke regio ook ter wereld en blijft een sterke demografische groei doormaken; toch heeft het de minst geschoolde arbeidskrachten ter

wereld[10]. Slechts 6 % van de totale inschrijvingen voor het secundair onderwijs zijn inschrijvingen voor technische of professionele opleidingen [11]. Deze discrepantie in vaardigheden is weliswaar in bepaalde mate natuurlijk en onvermijdelijk in een groeiende en herstructurerende economie maar dat neemt niet weg dat vele afgestudeerden uit technische, beroeps- en algemene onderwijsrichtingen zich toeleggen op activiteiten waarin er een beperkte vraag naar arbeidskrachten is[12].

De EU is sinds jaren Afrika's partner op het gebied van onderwijs en vorming, gaande van kleuter- tot hoger onderwijs, waaronder beroepsonderwijs en -opleiding en vorming voor ondernemers alsook in onderzoek en innovatie. Tussen 2014 en 2020 ondersteunt de EU bilaterale onderwijsprogramma's in Afrika met ongeveer 1,34 miljard EUR. Bijna 230 miljoen EUR (17 %) van dit bedrag gaat naar beroepsonderwijs en -opleiding. Tegen 2020 zullen 35 000 studenten en onderzoekers uit Afrika gebruik hebben gemaakt van Erasmus+, hetgeen het aantal deelnemers tegen 2027 op 105 000 zal brengen. Tegen 2020 zullen 750 000 mensen een technische en beroepsopleiding voor ontwikkeling van vaardigheden hebben genoten. Daarnaast ondersteunt de EU, via het noodtrustfonds voor Afrika, massaal programma's voor economische ontwikkeling om de kloof in vaardigheden aan te pakken, de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te verbeteren door beroepsopleidingen en de creatie van banen en kansen voor zelfstandige arbeid te bevorderen. In de Sahel en de Hoorn van Afrika hebben deze programma's sinds 2015 een totaal van 1,1 miljard EUR bereikt. In de periode 2014-2020 ondersteunt de EU verder opleidingen in Afrika door mondiale initiatieven zoals het wereldwijde partnerschap voor onderwijs ten belope van 475 miljoen EUR.

Er moet meer geïnvesteerd worden in onderwijs, zowel door de EU en haar lidstaten als door onze Afrikaanse partners in overeenstemming met de continentale onderwijsstrategie voor Afrika van de Afrikaanse Unie (2016-2025).

Voorgestelde beleidsactie

Actie #4. De EU zal een belangrijk ***vaardighedeninitiatief van de Afrikaanse Unie*** ondersteunen[13] dat gericht is op de ontwikkeling van een kwalificatiekader voor het Afrikaanse continent: dit is een faciliteit die moet leiden tot een grotere betrokkenheid van de particuliere sector bij het technisch en beroepsonderwijs, door ondersteuning bij de diagnosestelling van de arbeidsmarkt en van het stelsel van technische en beroepsopleidingen en door aansturing van de mobiliteit van studenten en arbeidskrachten. De toegang van hoger onderwijs en onderzoeksinstellingen tot adequate elektronische infrastructuur zal worden

[10] Africa Pulse (2017), Wereldbank.
[11] Continentale onderwijsstrategie van de Afrikaanse Unie 2016-2025.
[12] Africa Pulse (2017), Wereldbank.
[13] 27 miljoen EUR van het pan-Afrikaanse programma ter ondersteuning van i) de financieringsfaciliteit van het vaardighedeninitiatief voor Afrika in samenwerking met Kreditanstalt für Wiederaufbau voor een totaal van 14 miljoen EUR, ii) de technische samenwerking van het vaardighedeninitiatief voor Afrika, in samenwerking met Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH voor een totaal van 8 miljoen EUR, en iii) proefproject inzake beroepsopleiding en mobiliteit tussen de EU en de Afrikaanse Unie voor een totaal van 5 miljoen EUR.

ondersteund[14]. De mobiliteit van studenten, personeelsleden en academici over het Afrikaanse continent zal verder worden bevorderd (Afrikaanse "Erasmus")[15]. De inhoud van de programma's van het hoger onderwijs en de vaardigheden die universiteitsstudenten verwerven, zullen beter worden afgestemd op de behoeften van de arbeidsmarkt en de harmonisering van het hoger onderwijs in het continent zal worden ondersteund met het oog op de erkenning van kwalificaties in Afrika en Europa[16]. De EU zal stageprogramma's en uitwisselingsinitiatieven tussen instellingen voor hoger onderwijs blijven ondersteunen en de kennisopbouw in universiteiten ondersteunen zodat zij volwaardige actoren worden in het complexe proces van innovatie dat bepalend is voor de toekomstige economische ontwikkeling en de creatie van werkgelegenheid door middel van Erasmus+. In het totaal zal de EU-steun in het kader van het pan-Afrikaanse programma stijgen van 45 miljoen EUR in 2014-2017 tot 63 miljoen EUR in 2018-2020, om 108 miljoen EUR te bereiken.

Actie #5. Betere steun ***op nationaal niveau*** zal ertoe leiden vaardigheden in overeenstemming te brengen met de keuze inzake strategische ontwikkeling die elk land maakt[17], waarvoor inspiratie gezocht is bij succesvolle initiatieven in Noord-Afrika zoals het Med4jobs-programma[18]. De steun zal zoveel mogelijk verbonden worden aan sectoren die een sterk potentieel voor investeringen en banencreatie hebben. Daarom zal deze steun op de agenda staan wanneer onderhandeld wordt over de banen- en groeipacten, en zal hij aan bod komen op de sectorale strategische vergaderingen met de particuliere sector, de universiteiten en de financiële wereld (zoals voorgesteld in actie 3). In het kader van het volgende meerjarig financieel kader moeten ernstige inspanningen worden geleverd om de inspanningen van de EU op dit gebied verder op te voeren, in overeenstemming met de geplande stimulansen om particuliere investeringen te mobiliseren voor banencreatie. De EU zal ervoor zorgen dat de verhoging van de investeringen ook meer strategisch wordt afgestemd, met specifieke aandacht voor de sectoren die het hoogste potentieel voor banencreatie hebben, rekening houdend met de grote omvang van de informele sector in de Afrikaanse economie, met het oog op een stijging van de kenmerkend lage productiviteit in deze sector.

Gambia – Programma voor empowerment van jongeren

De EU ondersteunt in partnerschap met het International Trade Centre van de Gambiaanse regering banencreatie en ondernemerschap voor Gambiaanse jongeren. Dit programma van 11 miljoen EUR voorziet in de ontwikkeling van vaardigheden en ondersteuning van jonge

[14] 30 miljoen EUR in 2018-2020 van het pan-Afrikaanse programma, naast 20 miljoen EUR die toegewezen werd voor 2014-2017.
[15] 20 miljoen EUR in 2018-2020 van het pan-Afrikaanse programma, naast 20 miljoen EUR die toegewezen werd voor 2014-2017.
[16] 13 miljoen EUR in 2018-2020 van het pan-Afrikaanse programma, naast 5 miljoen EUR die toegewezen werd voor 2014-2017.
[17] 40 miljoen EUR in 2018-2020 uitgetrokken voor Botswana, Gabon, Ghana, Guinee-Bissau en Mauritius.
[18] Het programma pakt de discrepantie tussen vaardigheden en behoeften van de arbeidsmarkt aan door ondernemerschap te bevorderen, te zorgen voor bemiddeling tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, en door de oprichting van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen mogelijk te maken door het bevorderen van incubator- en coachingprogramma's.

ondernemers en organisaties voor de bevordering van handel. Het doel is dat 7 000 jongeren tegen 2021 een programma van technische of beroepsopleiding of een stage doorlopen en dat minstens 8 000 jongeren gebruik kunnen maken van diensten voor het ondernemerschap, zoals bedrijfsadvies en toegang tot financiering.

Mediterraan initiatief voor banen ten behoeve van Noord-Afrikaanse landen

Het mediterraan initiatief voor banen (Med4Jobs), dat ontwikkeld is door de EU en de Unie voor het Middellandse Zeegebied, dekt zowel de aanbod- als de vraagzijde van de arbeidsmarkt en spitst zich daarbij toe op drie kernpunten: (i) inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, door succesvolle opleidingsinitiatieven in de regio die de discrepantie tussen vaardigheden en arbeidsmarktbehoeften aanpakken, op te sporen en verder uit te breiden; (ii) arbeidsbemiddeling, door succesvolle initiatieven inzake werkaanbiedingen en arbeidsbemiddeling te repliceren; (iii) ondernemingsklimaat, door een klimaat te ontwikkelen dat kleine en middelgrote ondernemingen begunstigt, zoals coachingprogramma's of steun voor creatieve industrieën.

Guinea – Steunprogramma voor de sociaaleconomische integratie van jongeren

Met het INTEGRA-programma ten belope van 65 miljoen EUR willen de EU-partners samen met het Belgische ontwikkelingsagentschap, het Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit en het International Trade Centre 11 000 banen creëren en 14 000 jongeren betrekken in beroepsopleidingen met het oog op een betere inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en een betere integratie op de banenmarkt. 7 420 veelbelovende micro-, kleine en middelgrote ondernemingen zullen steun ontvangen en zeven financiële instellingen met een aanbod van aangepaste producten voor deze ondernemingen en voor jonge ondernemers zullen versterking krijgen.

3. Versterking van het ondernemings- en investeringsklimaat

Om investeringen in de particuliere sector te stimuleren zijn vrede, veiligheid en stabiliteit vereist alsmede een bevorderlijk investerings- en ondernemingsklimaat waaronder macro-economische stabiliteit en open financiële systemen met meer kredietverlening door de particuliere sector. Dit houdt ook in dat passende maatregelen worden genomen om ruimere kritieke bestuurskwesties aan te pakken, zoals de slagkracht van overheidsinstanties, de rechtsstaat, transparantie en verantwoordingsplicht alsook corruptie en illegale geldstromen.

Stand van zaken

Het investeringsklimaat in Afrika is in het algemeen aan de beterhand, met grote verschillen tussen landen, maar uit enquêtes over investeringen[19] blijkt duidelijk dat er op dit vlak veel meer nodig is om Afrika op wereldvlak sterker te laten concurreren bij het aantrekken van investeringskapitaal. Sinds 2009 is de instroom van buitenlandse directe investeringen systematisch onder 5 % van de totale wereldwijde instroom van buitenlandse directe investeringen gebleven. De rechtsstaat, een onafhankelijk rechtsstelsel en de voorspelbaarheid

[19] Onder meer het Doing Business Report 2017 van de Wereldbank.

van de fiscaliteit maar ook vrede en stabiliteit zijn allemaal uiterst belangrijke factoren die de beslissingen van zowel binnenlandse als buitenlandse investeerders beïnvloeden. Aangenomen wordt dat de kostprijs voor het opzetten van een onderneming in kwetsbare landen driemaal hoger ligt, wat ontmoedigend is voor particuliere investeringen[20].

Voorgestelde beleidsactie

Actie #6. In het kader van de alliantie voor duurzame investeringen en banen stelt de Commissie voor ***een versterkte dialoog en samenwerking met de Afrikaanse partners te ontwikkelen over het ondernemingsklimaat, waaronder indien nodig de bescherming van investeringen***. Dit zal worden geschraagd door voortdurende steun voor beleidshervormingen ter verbetering van het ondernemingsklimaat en voor de institutionele en technische capaciteiten van Afrikaanse instellingen, onder meer door digitale oplossingen, om een krachtig beheer van de overheidsfinanciën te verzekeren, ook door transparantie van de overheidsaanbestedingen en de uitgaven en de strijd tegen corruptie en fraude, sterkere verantwoordingsplicht alsmede eerbiediging van de rechtsstaat en toegang tot de rechtsgang. Door meer gebruik te maken van EU-instrumenten van twinning en technische bijstand en informatie-uitwisseling wordt de efficiënte, transparante en verantwoordingsplichtige werking van de overheidsdiensten ondersteund. De inspanningen worden ook opgevoerd om partners te ondersteunen in het gebruik van plaatselijke middelen, onder meer door het bestrijden van illegale geldstromen[21], waardoor jaarlijks ten minste 50 miljard USD[22] uit het continent wegstroomt, een bedrag dat het totaal van de jaarlijkse officiële ontwikkelingshulp ruim te boven gaat. Deze aangelegenheden worden besproken in EU-dialogen met partnerlanden, met name in het kader van de begrotingssteun en de politieke dialoog; ze komen ook aan bod in de dialogen met de particuliere sector in het kader van het plan voor externe investeringen en in de EU-bedrijfsfora en de strategische sectorale besprekingen met de particuliere sector, de universiteiten en de financiële wereld. Er wordt eveneens een band gelegd met het G20-pact met Afrika. In 2016 beliep de steun van de EU en de EU-lidstaten voor de verbetering van het bedrijfsklimaat in Afrika 200 miljoen EUR[23], waarvan 50 miljoen EUR aan EU-steun. Voor de periode 2018-2020 wordt in het kader van pijler 3 van het plan voor externe investeringen een sterke verhoging van de EU-steun voor hervormingen in het bedrijfs- en investeringsklimaat in het vooruitzicht gesteld, hetgeen de steun op gemiddeld 300-350 miljoen EUR per jaar brengt, naast specifieke acties die gericht zijn op het verbeteren van het bestuur en het waarborgen van vrede en stabiliteit. Dit bedrag zou in de periode 2021-2027 verder moeten stijgen in het kader van het volgende meerjarig financieel kader.

[20] Strategische nota van het European Political Strategy Centre, The Makings of an African Century (2017).
[21] Niet geregistreerde kapitaalstromen voortkomend uit corruptie, criminele activiteiten, belastingontduiking en witwassen van commerciële transacties.
[22] Report of the High Level Panel on Illicit Financial Flows from Africa, 2014.
[23] Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, 2018.

Benin - Strijd tegen corruptie door begrotingssteun

De EU heeft met de regering van Benin een contract voor goed bestuur en ontwikkeling gesloten voor begrotingssteun ten belope van 114 miljoen EUR in 2016. Het doel hiervan is goed economisch en financieel bestuur te bevorderen door meer transparantie in het beheer van de overheidsfinanciën, de invoering van een geloofwaardig systeem voor corruptiebestrijding op basis van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en een beter ondernemingsklimaat. De betalingen op basis van dit contract zullen plaatsvinden naargelang van de voortgang van de hervormingen op deze gebieden.

Ivoorkust –Steunprogramma voor handel en regionale integratie

Dit programma ten belope van 16 miljoen EUR ondersteunt de modernisering van de regelgeving en de instellingen op het gebied van handel en investeringen en moet handel bevorderen. Het heeft ertoe bijgedragen dat Ivoorkust in het "Doing Business"-klassement een betere rangschikking heeft behaald – van plaats 167 in 2010 naar plaats 142 in 2016. De uitvoer is toegenomen en ook het aandeel van Ivoorkust in de mondiale uitvoer is gestegen, hetgeen een positief effect heeft gehad waardoor het land voordeel kan halen uit de nieuwe economische partnerschapsovereenkomst. De termijnen bij invoer zijn verbeterd van 864 uur in 2011 tot 125 uur in 2016. Dit was het eerste programma van deze omvang dat het Ivoriaanse concurrentievermogen ten goede is gekomen en heeft Ivoriaanse ondernemingen in staat gesteld hun activiteiten uit te breiden en banen te creëren. Het werd aangevuld met een programma voor begrotingsondersteuning dat gericht is op de versterking van de transparantie in de rechtsbedeling en in overheidsaanbestedingen, twee andere belangrijke elementen van het investeringsklimaat, en een regelmatige dialoog met beide autoriteiten en de particuliere sector over daadwerkelijke beleidshervormingen.

Egypte – EU-faciliteit voor inclusieve groei en banencreatie

De EU ondersteunt een reeks maatregelen om het klimaat voor startende ondernemingen en economische ontwikkeling te verbeteren, de toegang tot financiering voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen te bevorderen en hun rol in belangrijke waardeketens te ontwikkelen, waardoor de economie wordt gestimuleerd en banen tot stand worden gebracht, met name voor jongeren. De Europese bijdrage van 75 miljoen EUR zal naar verwachting een kapitaalinbreng van ongeveer 400 miljoen EUR mobiliseren. De doelstellingen zijn (i) lagere administratieve lasten voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en een betere bescherming van de intellectuele-eigendomsrechten; (ii) een vlottere toegang voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen tot langetermijnfinanciering en knowhow; ondersteuning van ondernemingsgroei en concurrentievermogen; bevordering van onderlinge connecties tussen bedrijven om de ontwikkeling van de waardeketen te stimuleren; aanmoediging van innovatie onder micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, waaronder jonge ondernemers.

Ethiopië – ondersteuning van de dialoog over het ondernemingsklimaat

De EU heeft gezorgd voor de aanloopfinanciering van het EU-bedrijvenforum in Ethiopië, dat de dialoog over het ondernemingsklimaat ondersteunt tussen een aantal overheidsagentschappen en Europese investeerders, en regelmatige besprekingen heeft gevoerd met de Ethiopische investeringscommissie sinds 2015. Tot de behandelde onderwerpen (op

basis van de in 2014 toegepaste en in 2016 geactualiseerde barometer van het bedrijfsleven) behoorden de fiscaliteit en de administratieve lasten, de inschrijving van en licentieverlening aan ondernemingen en de afgifte van visa, de logistiek en de beschikbaarheid van Forex-diensten. Een aantal van deze onderwerpen zijn ook op hoger niveau besproken in het kader van de politieke dialoog. Een en ander is bevorderlijk geweest voor het ondernemingsklimaat, ook als kanaal voor communicatie tussen de overheid en de bedrijfswereld. Het EU-bedrijfsforum in Ethiopië is nu zelfbedruipend.

4. Benutting van het volledige potentieel van economische integratie en handel

Investeren in waardecreërende en arbeidsintensieve sectoren vereist ook dat er markten zijn voor de producten en diensten. Belangrijke componenten van een samenhangende economische strategie zijn dan ook het bevorderen van het van economisch integratieproces op regionaal en continentaal niveau in Afrika en het stimuleren van de handelsbetrekkingen met de EU.

Stand van zaken

De handel *binnen* het Afrikaanse continent blijft zeer beperkt ondanks een aanzienlijk groeipotentieel; in 2000 bedroeg deze handel 10 % van het totaal en in 2014 16 % volgens gegevens[24] van de Conferentie van de Verenigde Naties inzake handel en ontwikkeling. De Afrikaanse handel *met* de EU is belangrijk: de EU is Afrika's grootste handelspartner, met 37 % van de Afrikaanse goederenuitvoer voor een waarde van 110 miljard EUR en 35 % van de Afrikaanse invoer in 2017 voor een waarde van 133 miljard EUR, terwijl de EU de meest open markt en de voornaamste bestemming blijft voor Afrikaanse afgewerkte goederen. Afrika is ook de grootste ontvanger van EU-handelssteun in de wereld, voor een bedrag van 4,8 miljard EUR aan vastleggingen in 2015. De totaalcijfers voor de EU-handel met Afrika zijn echter vergelijkbaar met de EU-handel met Zwitserland, hetgeen ruimschoots aantoont dat er nog een belangrijk groeipotentieel moet bestaan voor handel tussen de EU en Afrika[25] in beide richtingen.

Voorgestelde beleidsactie

Actie #7. Met de lancering van de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent in maart 2018, de lancering van de eengemaakte Afrikaanse markt voor luchtvervoer en de ondertekening van het protocol inzake het vrije verkeer van personen zijn de Afrikaanse aspiraties voor verdere economische integratie duidelijk omschreven. De EU zal haar volledige steun verlenen aan de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent. De steun aan de ***onderhandelingen voor de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent*** zou stijgen van 7 miljoen EUR (2014-2017) tot 50 miljoen EUR (2018-2020), met de financiering van

[24] UNCTAD, Africa Economic Outlook 2017.

[25] De totale EU-handel met Afrika vertegenwoordigt slechts 7,5 % van de totale externe handel van de EU, ruwweg de omvang van de EU-handel met Zwitserland. Zuid-Afrika en de Noord-Afrikaanse landen zijn goed voor nagenoeg twee derde daarvan (Europese Commissie, Eurostat, Comext, Client and Supplier Countries of the EU28 in Merchandise Trade (value %), 2016, excluding intra-EU trade:: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_122530.04.2018.pdf.

institutionele steun maar ook de technische ondersteuning voor de verschillende fasen van de onderhandelingen (over kwesties zoals technische belemmeringen van de handel, sanitaire en fytosanitaire maatregelen, intellectuele-eigendomsrechten waaronder geografische aanduidingen, investeringen, concurrentie, elektronische handel), met inbegrip van steun voor gegevensverzameling en gegevensanalyse.

Actie #8. Versterking van de handel tussen de EU en Afrika. Voortbouwend op de tenuitvoerlegging van de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent wordt er op lange termijn naar gestreefd een algehele ***intercontinentale vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Afrika*** tot stand te brengen. Ter voorbereiding hiervan moet zoveel mogelijk voordeel worden gehaald uit economische-partnerschapsovereenkomsten, vrijhandelsovereenkomsten, waaronder de diepe en brede vrijhandelsruimten die aan de landen van Noord-Afrika worden geboden, en andere handelsregelingen met de EU, die de bouwstenen vormen ten behoeve van de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent. Het is de ambitie de Afrikaanse uitvoer verder te verhogen en investeringen aan te trekken, onder meer in de be- en verwerkende sectoren, en de creatie van regionale waardeketens aan te moedigen door flexibele oorsprongsregels. Ter ondersteuning hiervan zal de alliantie de hulp-voor-handelmaatregelen verder versterken en beter afstemmen om de handel te bevorderen en de technische en kwalitatieve productnormen en andere regelgevingsmaatregelen nader te harmoniseren.

Actie #9. Voor de economische integratie en de ontwikkeling van waardeketens die verbonden zijn met de regionale, continentale en mondiale structuur is ook ***connectiviteit*** vereist, zowel binnen Afrika zelf als wat de strategische verbindingen tussen de EU en Afrika betreft. De capaciteit van Afrikaanse landen om optimaal gebruik te maken van kansen om groei en banen te creëren wordt onderbouwd met infrastructuurinvesteringen[26]. De alliantie zal ernaar streven de beleidskaders en de ondersteunende basisinfrastructuur, waaronder breedband en elektronische infrastructuren, te bevorderen. Bijzondere aandacht zal uitgaan naar sectoren als duurzame energie, vervoer, gegevenseconomie, informatie- en communicatietechnologieën, circulaire economie, duurzaam gebruik van grondstoffen, afval- en waterbeheer en blauwe groei; dit zou kunnen inhouden dat partnerschappen worden aangeboden met Europese ondernemingen, vooral op gebieden waarop Europa wereldleider is. Daaraan verbonden zal steun voor investeringen worden verleend door middel van blending en garanties.

EU-hulp voor handel voor Afrika

De EU en haar lidstaten bekleden een leidende positie in het verstrekken van hulp voor handel ten belope van 13,2 miljard EUR aan vastleggingen (29 % van de mondiale hulp voor handel), waarvan Afrika het grootste aandeel ontvangt, namelijk 4,8 miljard EUR in 2015 (36 % van de collectieve hulp voor handel van de EU). Afrika is de eerste ontvanger van subsidies ten opzichte van andere regio's, die meer diverse geldstromen kennen (subsidies, leningen en aandelenkapitaal). Deze hulp omvat Europese handelsgerelateerde bijstand (waaronder

[26] Africa Economic Outlook 2018, Afrikaanse Ontwikkelingsbank.

handelsbeleid en -regelgeving, handelsbevordering en -facilitering en andere handelsgerelateerde behoeften) alsmede ruimere categorieën van hulp-voor-handel (fysieke infrastructuur met inbegrip van vervoer en opslag, communicatie, opwekking en levering van energie), de opbouw van productiecapaciteit (handelsontwikkeling en productieve sectoren zoals landbouw, visserij, bosbouw, industrie, delfstoffen en mijnbouw), handelsgerelateerde aanpassingen (bijdrage aan begrotingen in landen die hervormingen in hun handelsbeleid doorvoeren).

Madagascar - Implementatieplan van het economisch partnerschap

In het kader van het nationaal plan voor de implementatie van het economisch partnerschap hebben Malagassische ondernemingen uit de textielsector voordelen gehaald uit de economische partnerschapsovereenkomst met de EU en de daaraan verbonden steun (tot maximaal 10 miljoen EUR). De Malagassiche textielonderneming EPSILON bijvoorbeeld heeft de kansen aangegrepen die zich voordeden met de rechten- en quotavrije toegang tot de EU-markt met gunstiger oorsprongsregels, die een enkelvoudige verwerking toestonden en de mogelijkheid boden om grondstoffen te betrekken over heel de wereld. Met het plan groeide snel haar wereldwijde erkenning dankzij de naleving van de EU- en internationale normen en de samenwerking met leidende merken om maatschappelijk verantwoord ondernemerschap in de sector te promoten. De onderneming werd in 1999 opgericht met 100 werknemers. Vandaag telt zij 2000 werknemers. 75 % van de personeelsleden bezit een bankrekening; 100 % van hun kinderen volgt onderwijs; 50 % van de werknemers bezit een huis; 98 % van het leidinggevend personeel heeft intern promotie gemaakt.

5. Wegen en middelen

Actie #10. Om succes te hebben moet de alliantie zorgen voor een voortdurende dialoog tussen Europese en Afrikaanse partners, een sterkere betrokkenheid van de particuliere sector en nauw overleg met de samenleving. De alliantie moet ook worden onderstut met ***een omvangrijk pakket van financiële middelen***. De EU en haar lidstaten zijn reeds Afrika's eerste partner en waren in 2016 goed voor 55 % van alle officiële ontwikkelingshulp aan Afrika voor een bedrag van 23 miljard EUR.

Het voorstel van de Commissie voor het toekomstige meerjarig financieel kader van de EU voorziet in een ambitieus instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking[27] ten belope van 89,2 miljard EUR voor 2021-2027, met Afrika en de nabuurschap als prioriteiten. Ten minste 32 miljard EUR aan subsidies voor Afrika ten zuiden van de Sahara en een verwacht bedrag van 7,7 miljard EUR voor Noord-Afrika zullen verder worden aangevuld met extra financiering uit de thematische pijler, de snelle respons en de "buffer" van het instrument. Voortbouwend op het plan voor externe investeringen en het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling voorziet het instrument ook in een sterker gebruik van blending en garanties om omvangrijke financieringsbronnen uit de publieke en particuliere sector aan te trekken. In het kader van de voorgestelde nieuwe structuur voor

[27] COM(2018) 460 final van 14 juni 2018.

externe investeringen[28], met een verhoogde slagkracht van de garantie voor extern optreden van 60 miljard EUR wereldwijd, zal Afrika een prioritaire regio zijn. De hoge vertegenwoordiger heeft met steun van de Commissie ook voorgesteld de Europese vredesfaciliteit[29] op te zetten ten belope van 10,5 miljard EUR voor 2021-2027, waarmee onze activiteiten met Afrika voor het garanderen van vrede, veiligheid en stabiliteit op het Afrikaanse continent – een cruciale voorwaarde voor economische ontwikkeling – verder worden uitgebreid.

Samenvatting van de acties

#1	Meer strategische investeringen via blending en garanties
#2	Ondersteuning van kansen voor bewerking en verwerking op nationaal en regionaal niveau via de banen- en groeipacten
#3	Oprichting van sectorale groepen van Afrikaanse en Europese publieke en particuliere financiële instellingen en universiteiten onder leiding van een lid van de Commissie, om expertise, advies en aanbevelingen te verstrekken
#4	Ondersteuning van opleiding en ontwikkeling van vaardigheden op het niveau van het continent
#5	Ondersteuning van de ontwikkeling van vaardigheden op nationaal niveau om vaardigheden in overeenstemming te brengen met strategische ontwikkelingskeuzen voor elk land
#6	Versterking van de dialoog, samenwerking en ondersteuning met betrekking tot het investerings- en ondernemingsklimaat
#7	Ondersteuning van de vrijhandelsruimte op het Afrikaanse continent
#8	Versterking van de intra-Afrikaanse en de Europees-Afrikaanse handel in het vooruitzicht op lange termijn van een vrijhandelsovereenkomst tussen de continenten
#9	Ondersteuning van de connectiviteit zowel in Afrika zelf als tussen de EU en Afrika
#10	Vrijmaking van een omvangrijk pakket van financiële middelen

[28] De Commissie heeft vandaag de mededeling "Naar een doeltreffendere financiële structuur voor investeringen buiten de Europese Unie" (COM (2018) 644) aangenomen waarin ideeën worden voorgesteld om het huidige stelsel nog slagkrachtiger te maken.
[29] Zie factsheet over de Europese vredesfaciliteit.